

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Izobraževanje o Evropski uniji**(raziskovalno mnenje na zaprosilo romunskega predsedstva)**

(2019/C 228/09)

Poročevalka: **Tatjana BABRAUSKIENĖ**Soporočevalec: **Pavel TRANTINA**

Zaprosilo romunskega predsedstva Sveta	dopis, 20.9.2018
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije raziskovalno mnenje
Sklep predsedstva	16.10.2018
Pristojnost	strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	6.3.2019
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	21.3.2019
Plenarno zasedanje št.	542
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	164/2/1

1. Sklepi in priporočila

Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO):

1.1 meni, da je vitalnost EU v veliki meri odvisna od močne **evropske identitete in identificiranja državljanov z EU ob hkratnem ohranjanju lastne nacionalne identitete ter da uspeh evropskega projekta temelji na vrednotah EU, strpnosti in zavezanosti raznolikosti kultur, verstev in dediščine**. Zato je treba med državljani okrepiti poznavanje in razumevanje **zgodovine in kulture EU, njenih temeljnih vrednot in pravic, osnovnih načel in odločitev ter postopkov odločanja na ravni EU**. Prav tako je treba zagovarjati svetovno državljanstvo in vlogo EU kot svetovne akterke;

1.2 poudarja, da imajo **celostno izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje bistveno vlogo** pri krepitvi identitete EU, občutku pripadnosti skupnosti in odgovornosti državljanov EU ter pri spodbujanju njihove aktivne udeležbe v odločanju o EU; poudarja, da prispevajo k **miru, varnosti, svobodi, demokraciji, enakosti, pravni državi, solidarnosti in vzajemnemu spoštovanju, trajnostni gospodarski rasti ter socialni vključenosti in pravičnosti**, ob spoštovanju in bogatenju kulturne raznolikosti. Cilje povezovanja EU, njene prednosti in pomanjkljivosti je treba drzno in suvereno obravnavati tako na ravni držav članic kot tudi na ravni EU;

1.3 poudarja, da učenje poteka povsod in neprestano, aktivno in pasivno. Zato **izobraževanje o EU ni le naloga formalnega izobraževanja in ni namenjeno le mladim**. Podpreti je treba tako vsestransko kot tudi vseživljenjsko učenje, poseben poudarek pa je treba nameniti starejšim generacijam in jim zagotoviti informacije, prilagojene njihovim načinom učenja;

EESO v zvezi z institucijami in politikami na ravni EU:

1.4 poudarja, da je treba izvajati prvo načelo **evropskega stebra socialnih pravic**, da bi kakovostno in vključujoče **izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje** postala pravica za vse v Evropi;

1.5 predlaga, da bi dali večji poudarek izobraževanju o EU in identiteti EU v vsej njeni raznolikosti kot delu **osnovnih spretnosti in ključnih kompetenc, zlasti poznavanja EU, ter opredelili sklop skupnih učnih rezultatov na tem področju** (minimalen obseg znanja in spretnosti o EU ter odnosov do nje). Zato potrebujemo boljše empirične podatke o stanju v državah članicah. EESO poziva Evropsko komisijo k posodobitvi svoje študije o tej temi;

1.6 poziva k **strateškim ukrepom politike na nacionalni ravni in ravni EU**, da bi spodbujali učenje o EU z namenom krepitev občutka identitete in pripadnosti EU ter ponazorili oprijemljive koristi članstva EU za državljane. Prav tako je bistveno, da države članice ustrezno izvajajo *Priporočilo Sveta o spodbujanju skupnih vrednot* ⁽¹⁾ in Pariško deklaracijo iz leta 2015 ⁽²⁾;

1.7 priporoča, da se s prihodnjim povečanim **proračunom za program Erasmus+ (2021–2027)** spodbuja občutek pripadnosti EU z zagotavljanjem **učne mobilnosti za vse, zlasti za ljudi z različnimi socialno-ekonomskimi ozadji**, in poziva, naj imajo vsi prihodnji projekti poudarek na učenju o EU, oblikovanju identitete EU, podpiranju **medgeneracijskega učenja** o EU in učenju jezikov za vse starostne skupine ter na družbenem dialogu z odraslimi;

1.8 **pozdravlja 30. leto dejavnosti Jean Monnet v okviru programa Erasmus+** za spodbujanje odličnosti pri poučevanju in raziskavah na področju študij EU po vsem svetu ter poziva, naj **se proračun za ta program poveča** in razširi na vse izobraževalne sektorje, da bi izboljšali izobraževanje o EU in krepili demokratično državljanstvo;

1.9 poziva k boljši izmenjavi informacij o EU z državljani EU, ki bi bila podprta s **strategijami EU in držav članic za obveščanje, komuniciranje in izobraževanje**; poudarja, da bi morali imenovati **komisarja za komuniciranje**;

1.10 meni, da bi morali imeti **evropski in nacionalni javni mediji, vključno s kanalom Euronews, strateško vlogo pri obveščanju državljanov o dosežkih EU**. Informacijske pisarne EU v državah članicah ter poslanci in drugi predstavniki EP, **člani EESO** in drugi oblikovalci politike, ki delujejo na evropskem področju, bi prav tako morali prevzeti aktivno vlogo pri podpiranju oblikovanja identitete EU na nacionalni ravni;

1.11 priporoča, naj se **ob upoštevanju nacionalnih pristojnosti na področju izobraževanja** oblikuje **politična strategija na ravni EU, da bi predlagali priporočila** o sodelovanju (na primer prek odprte metode koordinacije ali skupine na visoki ravni) med državami članicami za spodbujanje pobud v sistemu izobraževanja ter ukrepov na nacionalni in lokalni ravni v zvezi z izobraževanjem o EU in oblikovanjem identitete EU, v tesnem sodelovanju s socialnimi partnerji in vsemi ustreznimi deležniki. **Pri tem bi se morali opreti na najnovejše študije o razmerah na področju izobraževanja o EU**;

1.12 priporoča, da se izobraževanje o EU in oblikovanju identitete EU vključi v **strategijo EU 2030 in v strateški okvir za izobraževanje in usposabljanje 2030** ter v proces **evropskega semestra** (med ustrezna priporočila za posamezne države), pod pogojem, da so na voljo točni sistematični podatki;

1.13 poziva k **zagotavljanju in spodbujanju centralizirano dostopne platforme z gradivi za učenje in poučevanje**, ki bi povezovala različne aktualne pobude in portale v različnih jezikih EU za izobraževalne ustanove in posameznike, ki se želijo učiti o EU, in za oblikovanje identitete EU, pri čemer bi bil poseben poudarek na temeljnih vrednotah EU, demokraciji, sodelovanju pri demokratičnem odločanju, strpnosti in medsebojnem razumevanju;

EESO v zvezi s pobudami na ravni držav članic:

1.14 priporoča oblikovanje **nacionalnih strategij** za vključitev izobraževanja o vrednotah, zgodovini, dosežkih in sedanjem razvoju EU v **učne načrte v vseh sektorjih izobraževanja**, pri čemer je treba upoštevati pomembno vlogo priložnostnega in neformalnega učenja;

1.15 predlaga, naj poučevanje o EU v šolah poteka **horizontalno** kot sestavni del vseh predmetov, pri **državljski vzgoji, zgodovini, geografiji in ekonomiji** pa bi se bilo treba osredotočiti na državljanstvo EU in njegove koristi;

1.16 poziva, naj **začetno in nadaljnje poklicno usposabljanje vseh učiteljev** vključuje izobraževanje o EU ter naj države članice podpirajo kakovostno **stalno strokovno izpopolnjevanje učiteljev na tem področju**. To usposabljanje bi moralo vključevati kompetence za demokratično kulturo, ki jih je opredelil Svet Evrope ⁽³⁾;

⁽¹⁾ Priporočilo Sveta (2018/C 195/01) (UL C 195, 7.6.2018, str. 1).

⁽²⁾ Pariška deklaracija, 17.3.2015.

⁽³⁾ Svet Evrope (2016) Kompetence za demokratično kulturo.

1.17 predlaga, da bi razvili pobude za spodbujanje in podpiranje mednarodne **mobiliteti in učenja tujih jezikov** za vse pedagoške delavce ter uvedli **evropsko nagrado/oznako** za poučevanje o EU in oblikovanje identitete EU, in sicer za šole in posameznike;

1.18 priporoča spodbujanje in učinkovito podpiranje **deležnikov**, vključno s sindikati, organizacijami delodajalcev in podjetji, ter drugih organizacij civilne družbe, dejavnih na področju izobraževanja, usposabljanja ter dela z mladimi in odraslimi, kot so skavti in različne mladinske in študentske organizacije, združenja učiteljev in sindikati ter organizacije staršev, da bi okrepili njihove dejavnosti na področju učenja in poučevanja o EU;

1.19 poziva države članice, naj **spodbujajo partnerstva med ponudniki formalnega in neformalnega izobraževanja** (tj. med šolami in mladinskimi organizacijami ter/ali univerzami in organizacijami na ravni skupnosti), da bi zagotovili učenje o EU in državljansko vzgojo na splošno. EESO v zvezi s tem priporoča, da se **mladinske organizacije** vključijo v pripravo učnih načrtov in opredelitev načinov za izvajanje državljanske vzgoje.

1.20 je seznanjen z načrti iz Schumanove deklaracije, ki jo je 9. maja 1950 predstavil Robert Schuman: „Evropa ne bo nastala naenkrat ali v skladu z enotnim načrtom. Gradila se bo s pomočjo konkretnih dosežkov, ki bodo najprej oblikovali dejansko solidarnost.“⁽⁴⁾ EESO predlaga, da bi praznovali dan Evrope (9. maja) ali celo poseben dan izobraževanja o EU v državah članicah, ki bi bil izhodišče za načrtovanje izobraževalnih dejavnosti, povezanih z EU, v šolah in skupnostih.

2. Ozadje

2.1 Za politiko na področju izobraževanja in kulture so predvsem odgovorne države članice. Kljub temu je v preteklih letih **EU imela pomembno dopolnilno vlogo**. V skupnem interesu vseh držav članic je, da se v celoti izkoristi potencial izobraževanja in kulture kot gonilne sile za ustvarjanje delovnih mest, gospodarske rasti in socialne pravičnosti ter kot sredstva za **doživljanje evropske identitete v vsej njeni raznolikosti**.

2.2 EESO meni, da je **evropski projekt** nujno **približati ljudem, in sicer s povečanjem njihovega poznavanja zgodovine, dosežkov in pomena EU** z vidika evropske zgodovine in pozitivnega učinka EU na vsakodnevno življenje ljudi. EESO poudarja, da je treba poznati in spodbujati **temeljne vrednote EU**, saj je to bistveno za medsebojno razumevanje, mirno sobivanje, strpnost in solidarnost pa tudi za razumevanje **glavnih načel EU**.

2.3 Od podpisa Rimske pogodbe je preteklo že 60 let, državljani EU pa še vedno niso v celoti oblikovali svoje identitete EU. Trenutno se 93 % državljanov EU čuti povezanih s svojo državo, od tega 57 % zelo povezanih, 89 % pa se jih čuti povezanih s svojim mestom/krajem/vasjo. Hkrati pa **jih le 56 % odgovarja, da se čutijo povezani z EU, in le 14 % se jih počuti zelo povezanih**⁽⁵⁾. Ti podatki so pomembni glede na bližnje volitve v EP in razprave o prihodnosti Evrope.

2.4 Na zadnjih evropskih volitvah (leta 2014) je bila udeležba spet najvišja med volivci, starimi več kot 55 let (51-odstotna stopnja udeležbe), medtem ko se je volitev udeležilo le **28 % mladih v starostni skupini od 18 do 24 let. Stopnja udeležbe je tesno povezana s socialno-ekonomskim položajem**⁽⁶⁾. K nezaupanju v demokratične institucije in EU prispevata tudi pomanjkanje medijske pismenosti ter širjenje napačnih informacij in dezinformacij. Zato bi boljše poznavanje EU in demokratičnega državljanstva pripomoglo k izboljšanju na tem področju. To ni le izziv za formalno začetno izobraževanje.

2.5 EESO opozarja, da je v študijah⁽⁷⁾ in raziskavah⁽⁸⁾ ugotovljena velika **vrzel med politiko in prakso na področju državljanske vzgoje** ter da **skoraj polovica držav članic** še vedno nima predpisov ali priporočil v zvezi z **državljsko vzgojo v začetnem izobraževanju učiteljev**. Državljanstvo se obravnava v stalnem strokovnem izpopolnjevanju učiteljev, ni pa vključeno v stalno strokovno izpopolnjevanje **ravnateljev**.

2.6 Še en razlog za zaskrbljenost so **razlike pri poučevanju državljanske vzgoje v različnih sektorjih izobraževanja**. V **začetnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju** v okviru šol je državljanska vzgoja na primer manj obsežna kot v splošnem izobraževanju. To na primer pomeni manj učnih načrtov za poučevanje o državljanstvu, manj navodil za učitelje in manj priporočil glede udeležbe učencev v svetih šol ali zastopanja staršev v svetih staršev.

2.7 Učenje o EU bi se moralo osredotočati tudi na poučevanje o **demokraciji** (vključno z udeležbo, demokratičnimi politikami in demokratično družbo) in **strpnosti** (vključno z medosebnimi odnosi, strpnostjo do različnih družbenih in kulturnih skupin ter vključujočo družbo).

⁽⁴⁾ Schumanova deklaracija.

⁽⁵⁾ Evropska komisija, Standardni Eurobarometer 89, pomlad 2018 – poročilo.

⁽⁶⁾ Na podlagi osebnih pogovorov s 27 331 osebami, starimi 18 let in več, v 28 državah članicah EU.

⁽⁷⁾ Poročilo Evropskega parlamenta o učenju o EU v šolah (2015/2138(INI)).

⁽⁸⁾ Eurydice, Državljska vzgoja v šolah v Evropi – 2017 (Citizenship Education at School in Europe – 2017).

2.8 Vzgoja o državljanstvu EU bi morala biti na splošno **dinamičen učni proces** ⁽⁹⁾, ki bi bil prilagojen okolju in posameznim učencem, temeljil na vrednotah ter učence, predvsem mlade, opremil z **znanjem in razumevanjem, spretnostmi in odnosi**, ki jih potrebujejo ne le za uveljavljanje svojih pravic, temveč tudi za prispevanje k skupnosti in družbi ter za empatično in skrbno obnašanje z mislijo na prihodnje generacije. Sodobno razumevanje državljske vzgoje se počasi, a vztrajno pomika od tradicionalnega pojmovanja, da gre zgolj za posredovanje znanja in razumevanja formalnih institucij in procesov državljskega življenja (kot je glasovanje na volitvah), v smeri **širšega razumevanja, ki vključuje sodelovanje in udeležbo v civilni družbi in družbi državljanov** ter večji nabor načinov, ki jih državljanji uporabljajo za interakcijo s svojo skupnostjo (vključno s šolami) in družbami ter za njihovo oblikovanje.

2.9 Da bi **državljanstvo EU** preseгло svojo sedanjo ozko pravno zasnovu ter gradilo in razvijalo zamisel o tem, kaj pomeni biti Evropejec v Evropi, **mora imeti naš pristop k državljski vzgoji jasno evropsko razsežnost**. Na podlagi tega bi lahko dosegli bogatejše in bolj politično pojmovanje državljskega EU, kar bo ključno, če želi EU povečati udeležbo in vključenost državljanov ter okrepiti podporo EU kot socialni in politični – ne le ekonomski – uniji.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Zelo pomembno je, da se ljudje učijo in zavedajo svoje vloge in možnosti za sodelovanje v **demokratskih procesih odločanja na lokalni, nacionalni in evropski ravni** ter da razumejo institucionalno vodenje. S **celostnim izobraževanjem**, usposabljanjem in vseživljenjskim učenjem, ki bi imela poseben poudarek na **demokratskem državljanstvu in skupnih evropskih vrednotah ter evropski identiteti**, bi pomembno prispevali k miru, varnosti, svobodi, demokraciji, enakosti, pravni državi, solidarnosti, vzajemnemu spoštovanju, trajnostni rasti, socialni vključenosti in pravičnosti, ob upoštevanju in bogatenju kulturne raznolikosti ter občutka pripadnosti EU.

3.2 EESO je v mnenju ⁽¹⁰⁾ o **evropskem izobraževalnem prostoru** (2018) pozdravil pobudo, ki v prihodnjih sistemih izobraževanja predlaga večjo vključenost, in poudarja, da bi bilo treba učenje o EU, demokratskih vrednotah, strpnosti in državljanstvu šteti kot pravico za vse, tudi kot del izvajanja **evropskega stebra socialnih pravic**. Dostopno bi moralo biti vsem, še zlasti prikrajšanim družbenim skupinam ⁽¹¹⁾, da bi vsi državljanji razumeli svojo participativno vlogo v demokraciji. Bistveno je, da države članice izvajajo *Priporočilo Sveta o spodbujanju skupnih vrednot* ⁽¹²⁾.

3.3 Popolno izvajanje **prenovljenega priporočila Sveta o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (2018)** ⁽¹³⁾ še vedno ni vključeno v politične programe številnih držav članic, poleg tega pa je bistveno izboljšati učenje o EU, njenih konkretnih koristih, demokratskih vrednotah, strpnosti in aktivnemu državljanstvu v okviru opismenjevanja, kompetenc večjezičnosti, osebnostnih in socialnih kompetenc, državljskih kompetenc ter kulturne zavesti in osebnega izražanja.

3.4 EESO je v mnenju ⁽¹⁴⁾ o **prihodnjem programu Erasmus+ za obdobje 2021–2027** potrdil, da je predhodni program Erasmus+ (2014–2021) močno podprl izobraževanje in usposabljanje na evropski, nacionalni, regionalni in lokalni ravni, gojil občutek pripadnosti EU (**evropska identiteta** v vsej njeni raznolikosti) ter spodbujal **medsebojno razumevanje, demokratsko državljanstvo in evropsko povezovanje**. Pomembno je, da naslednji program Erasmus+ krepi naslednje procese: podpiranje vključevanja in skupnih evropskih vrednot, spodbujanje socialne vključenosti, povečevanje medkulturnega razumevanja in preprečevanje radikalizacije z udejstvovanjem ljudi vseh starosti v demokratskih procesih, s podpiranjem **učne mobilnosti in sodelovanja** med evropskimi državljanji, izobraževalnimi ustanovami, ustanovami za usposabljanje, organizacijami, deležniki in državami članicami, ki so vsi izjemnega pomena za prihodnost EU.

3.5 EESO ceni prizadevanja pri **dejavnostih Jean Monnet v okviru programa Erasmus+**, s katerimi se spodbuja odličnost pri poučevanju in raziskavah na področju študij EU po vsem svetu. Pri tem obžaluje, da je predlagani proračun za ta program še vedno nezadosten. Medtem ko se je program doslej osredotočal le na univerze, EESO meni, da bi bilo treba njegov proračun povečati, program pa razširiti na vse sektorje izobraževanja in vse starostne skupine, da bi izboljšali izobraževanje o EU in okrepili demokratsko državljanstvo.

3.6 EESO poudarja pomen izvajanja Pariške deklaracije, ki so jo voditelji EU podpisali marca 2015 ⁽¹⁵⁾, in opozarja, da je treba skozi vse oblike učenja doseči **kritično mišljenje in medijsko pismenost, družbene in državljske kompetence, medkulturno razumevanje in prizadevanja za preprečevanje diskriminacije**.

⁽⁹⁾ Evropski mladinski forum, Inspiring! Youth organisations contribution to citizenship education 2016.

⁽¹⁰⁾ UL C 62, 15.2.2019, str. 136.

⁽¹¹⁾ V skladu z opredelitvijo prikrajšanih skupin, ki jo uporablja Evropski inštitut za enakost spolov.

⁽¹²⁾ Priporočilo Sveta (2018/C 195/01).

⁽¹³⁾ Priporočilo Sveta (2018/C 189/01) (UL C 189, 4.6.2018, str. 1).

⁽¹⁴⁾ UL C 62, 15.2.2019, str. 194.

⁽¹⁵⁾ Pariška deklaracija, 17.3.2015.

4. Posebne ugotovitve o formalnem izobraževanju

4.1 EESO ponovno opozarja na pomen podpiranja možnosti vseživljenjskega učenja za vse prek šol in skupnosti, da bi **državljeni** postali **demokratsko aktivni**. Politike vključujočega izobraževanja se lahko izvajajo, če jih podpirajo nacionalni in evropski **medijski ter nacionalni politični trendi** in **dajejo dober zgled demokracije in strpnosti**. Sem sodijo pravica do sodelovanja, podpiranje socialnega partnerstva in dialoga s civilno družbo, svoboda govora, preprečevanje lažnih novic, vključujoče delovanje ob hkratnem spoštovanju kulturne raznolikosti znotraj in zunaj meja, zagovarjanje enakosti za vse ter podpiranje migrantov, beguncev in manjšin, da poleg ohranjanja lastne kulturne identitete postanejo tudi aktivni državljani EU in držav članic.

4.2 Učenje o EU, demokratičnih vrednotah, strpnosti in državljanstvu pa tudi o vlogi EU v svetu bi moralo biti **horizontalna tema v šolah, ki bi se poučevala v okviru vseh predmetov in projektov, in ne le pri posebnih urah zgodovine ali državljske vzgoje**. Učencem je treba ponazoriti primere aktivne udeležbe v družbenih dejavnostih in prostovoljstvu, zato je treba akterje civilne družbe in sindikate ter predstavnike podjetij povabiti, da predstavijo svoje delo. Učence bi bilo treba spodbujati k sodelovanju v demokratičnih procesih odločanja na lokalni, nacionalni in evropski ravni. **Poleg tega bi morali ravnatelji in učitelji vzpostaviti sodelovalno demokratično šolsko kulturo**, in sicer s sodelovanjem svetov šole in vključevanjem staršev in učencev v odločanje, ter zagotoviti skupno upravljanje.

4.3 EESO poudarja pomen predpisov in priporočil za razvoj **kompetenc državljske vzgoje za učitelje z začetnim izobraževanjem učiteljev, ki je na voljo v vseh državah članicah**, vključno s stalnim strokovnim izpopolnjevanjem učiteljev in ravnateljev ⁽¹⁶⁾.

4.4 EESO poziva k **uvvedbi in spodbujanju centralizirano dostopne platforme z gradivi za učenje in poučevanje**, ki bi povezovala različne aktualne pobude in portale ⁽¹⁷⁾ v različnih jezikih EU za izobraževalne ustanove in posameznike, ki se želijo učiti o EU, in za oblikovanje identitete EU, pri čemer bi bil poseben poudarek na temeljnih vrednotah EU, demokraciji, sodelovanju pri demokratičnem odločanju, strpnosti in medsebojnem razumevanju. **Gradiva za poučevanje in usposabljanje** ⁽¹⁸⁾, ki so rezultat različnih projektov, ki jih financira EU, bi morali dati na voljo vsem, jih bolj promovirati in uporabljati v šolah in pri drugih dejavnostih, namenjenih učenju o EU.

5. Posebne ugotovitve o neformalnem izobraževanju

5.1 EESO razume državljsko vzgojo kot del **vseživljenjske in raznovrstne** politike in praktičnega okvira. Za celovit pristop k državljski vzgoji je potrebno **vključevanje tako formalnih kot neformalnih izvajalcev izobraževanja**, ki se medsebojno dopolnjuje glede na vsebino in osredotočenost izobraževalnih programov, pedagoški pristop in vrste priložnosti za sodelovanje.

5.2 Na vzgojo o državljanstvu EU se osredotoča veliko različnih učnih programov v okviru neformalnega učenja. Tak primer so mladinske organizacije, kjer se izobraževalno delo na primer razvija okoli participativnega procesa, ki spodbuja aktivno državljanstvo in širi obzorje mladih. **Mladinske organizacije imajo temeljno vlogo kot izvajalke državljske vzgoje, saj** svojim članom in drugim sodelujočim **nudijo prostor za socializacijo, interakcijo ter politično in družbeno delovanje**.

5.3 Mladinske organizacije izvajajo veliko različnih programov, projektov in dejavnosti, ki so povezani z državljsko vzgojo in pogosto vključujejo evropsko razsežnost. Ti so izbrani na podlagi mandata in ciljne skupine organizacije ter vključujejo na primer prostovoljstvo in mednarodne izmenjave/dogodke, redna srečanja/dejavnosti lokalnih skupin, programe za izmenjavo v okviru šol in za družine gostiteljice, simulacije razprav v institucijah EU, simulacijo volitev itd.

5.4 Zaradi **dopolnjujoče narave formalnega in neformalnega izobraževanja** je bistveno **spodbujati partnerstva med ponudniki obeh vrst izobraževanja**, da se pridobi več praktičnih in neposrednih izkušenj z izvajanjem demokracije. Študenti in mladinske organizacije bi morali biti v središču odločanja in imeti na voljo sredstva za neposredno podporo mehanizmov podajanja povratnih informacij in spremljanja. EESO v zvezi s tem priporoča, da se mlade vključi v organe, pristojne za določanje učnega načrta in načinov za izvajanje državljske vzgoje.

⁽¹⁶⁾ Skupna izjava o državljski vzgoji in skupnih vrednotah EU (Joint Statement on Citizenship Education & EU Common Values).

⁽¹⁷⁾ Kot so eTwinning, Open Education Europe itd.

⁽¹⁸⁾ Na primer: <https://eulhrou.cz/>.

6. Posebne ugotovitve o priložnostnem učenju

6.1 EESO se zaveda, da je veliko informacij o EU mogoče pridobiti s priložnostnim učenjem – prek medijev, razprav z vrstniki itd. Potrebna so usklajena prizadevanja in konkretni ukrepi za celovito „**opismenjevanje**“ o EU za **vse državljane vseh starosti**, da bi dosegli **minimalno raven potrebnega znanja o EU**. To bi moralo poleg drugih vidikov vključevati tudi seznanjenost z družbeno in gospodarsko soodvisnostjo držav članic EU in s tem potrebo po odporni evropski družbi, ki bi bila v celoti gospodarsko bolj konkurenčna.

6.2 EESO poziva k boljši izmenjavi informacij o EU z državljani EU, ki bi bila podprta s **strategijami EU in držav članic za obveščanje, komuniciranje in izobraževanje**, ter opozarja, da je pri tem pomembna podpora Evropske komisije, vključno z morebitnim ponovnim imenovanjem komisarja za komuniciranje.

6.3 **Evropski in nacionalni proevropski javni mediji**, vključno s kanalom Euronews, bi morali imeti strateško vlogo pri podajanju točnih informacij o EU. **Informacijske pisarne EU** v državah članicah bi morale imeti aktivno vlogo pri krepitvi identitete EU, pri tem pa bi jih morali podpirati **poslanci in drugi predstavniki EP**, dejavno vključeni **člani EESO** in drugi oblikovalci politike, ki delujejo na evropskem področju.

6.4 EESO na podlagi uspeha programa Erasmus+ poziva k povečanju prizadevanj na področju komuniciranja, da bi okrepili vlogo izobraževanja in obveščanja pri nadaljnjem utrjevanju miru EU, spodbujanju učenja med nevladnimi organizacijami v EU in zunaj nje ter oblikovanju znamke Beli golob za mirovne projekte EU, da bi povečali njihovo prepoznavnost doma in v tujini.

6.5 Sedanje udeležence programa Erasmus+ bi morali spodbujati, naj na podlagi svojih izkušenj iz tujine med vrstniki delujejo kot ambasadorji EU in mladim posredujejo informacije o Evropi, medkulturnem učenju in izkustvu drugačne kulture.

6.6 EESO opozarja tudi na lastne projekte, kot je participativni letni dogodek EESO za mlade **Vaša Evropa, vaš glas** ⁽¹⁹⁾. V okviru tega dogodka vsako leto dijaki v starosti od 16 do 18 let iz vseh držav članic EU in držav kandidatk pridejo v Bruselj, kjer se dva dni seznanjajo z EU in skupaj zberejo ideje in pripravijo priporočila, ki se nato posredujejo institucijam EU.

V Bruslju, 21. marca 2019

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Luca JAHIER

⁽¹⁹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/civil-society-citizens-participation/your-europe-your-say>.